

Sema Kaygusuz (Turecko)

Prozaička, narozena 1972. Studovala práci s veřejností, živila se jako divadelní herečka, pracovala pro rozhlas, dnes vyučuje kreativní psaní. Na kontě má pětici povídkových knih, mj. *Sandık Lekesi* (*Skvrna z truhly*), *Doyma Noktası* (*Bod nasycení*) nebo *Esir Sözler Kuyusu* (*Studna zotročených slov*). Mezi hvězdy ji katapultoval román *Yere Düşen Dualar* (*Modlitby spadlé na zem*), v němž kombinuje strukturu mýtu s moderní prózou a dosahuje mimořádného účinku užitím neuvěřitelně kreativního a básnicky podmanivého jazyka. Vedle dalších románů, *Yüzünde Bir Yer* (*Místo na tvé tváři*) a *Sultan ve Şair* (*Sultán a básník*), napsala i scénář k filmu *Pandora'nın Kutusu* (*Pandořina skříňka*). „Mám-li mluvit o tom, co mě táhne k psaní, přirozeně musím překročit rámec národní literatury. Ve skutečnosti stojí všichni spisovatelé světa mimo hranice národních států. Jakmile však opustím Turecko, okamžitě mě nálepkují jako ženskou spisovatelku, Turkyni a muslimku a všichni se mě neustále ptají na islám,“ píše Sema v jenom ze svých esejů.

úryvek z románu *Výbuch barbarského smíchu* přeložila Barbora Antonová

Kuřáci marihuany

Zatímco Selçuk uklízel ze stolu, umýval v kuchyni nádobí, zametal místnost poté, co se všichni stáhli do bungalovů, odnášel do prádelny ubrusy, které nonšalantně posbíral, otevíral přívod vody na zahradě a čekal, až voda začne téct, neustále sledoval, co se odehrává v přístavišti. Ismail a Melih byli natažení na lehátkách a ani se nepohnuli. Z toho, co se dalo zahlédnout v bledém světle přístavních lamp, spolu už ani nemluvili, protože se jim nehýbaly hlavy. Ale nevěděl s jistotou, jestli usnuli. Pokoušel se přitáhnout jejich pozornost tím, že bezdůvodně působil hluk, ale jeho snaha byla marná.

Bylo po půlnoci, musel se vydat do přístavku, kde spal personál. V temné místnosti všechno chrápal. Vstoupil do prostředí prosyceného směsí pachů, mocným puchem zpocených těl smíšeným s kyselejší vůní insekticidu, arazil si cestu mezi špinavými patami a pažemi, které trčely z třípatrových paland umístěných podél tří zdí. Pověsil si košili na hřebík a trochu zašramotil, když se svlékal a při pokusu pokročit dopředu nohou odsouval pod postele boty, na které cestou narazil. Než vyskočil na lehátko, všiml si, že za něj ze tmy upřeně zírá Alikâr. Řekl mu: „Ty ještě nespíš.“

„Nechce se mi spát,“ odpověděl Alikâr.

Selçuk se k němu naklonil a pokoušel se mu zašeptat: „Ti týpci v přístavišti se hádali jak šílení. Viděls je?“

„Ať jdou do prdele!“

Po chvíli, když si zvykli na tmu, na sebe dost dlouho jen tak hleděli. Selçuk se rozhodl nevylézt na lehátko. Alikâr zase nezavíral oči. Tohle vyčkávání je začalo unavovat, a tak Selçuk vytáhl zpod polštáře horního lehátka balíček, roztrhl ho nehtem a ukázal kamarádovi váleček marihuany, který byl uvnitř. Byla to lákavá nabídka. Alikâr se pochopitelně usmál, vyskočil

z postele a začal ve tmě hledat plastové žabky.

Zatímco v přístavišti, v nejhlubším tichu, které nabývalo chuť krve, Melih a Ismail leželi dál obrácení k moři bez jediného slova, Selçuk a Alikâr se protáhli mezi řadou lehátek a polonazi vyšli ven. Úzkými pěšinkami, které znali jen oni, došli do zákoutí, kam lampy nedosvítily, a jako kočky vyšplhali na střechu budovy, v níž byla kuchyně. Prolezli mezi vodojemem a satelitními anténami a usadili se na starém zatuchlém polštáři, který sem umístili už dřív. Kromě přístaviště viděli i celé okolí, včetně ručníků, které visely z balkonů v bungalovech. Selçuk rozdobil váleček a Alikâr smotal tabák. Neřekli ani slovo, dokud nepotáhli pár tahů ze šlukovek. Pak jim nafoukl jazyk a oči začaly třepat. Nesrozumitelná slova začala plout vzduchem v předstihu před jakoukoli myšlenkou. Nejdřív přišla slova, pak teprve myšlenka. Alikâr seděl po Selçukově levici a jeho myšlení taky. Byl jako zavěšený v obrovské bublině mysli. Občas upřel oči vzhůru, zapsal tam myšlenku a pokoušel se znovu stvořit nebe, které bylo poškozeno zdvojenými obrazy.

„Nedokážu si představit, jak člověk může kousnout někoho, od koho se nemůže odloučit.“
Alikâr vydechl oblak kouře.

„Takové je lidstvo. Kouše toho, kdo je, i když se liší jen trošičku – ať se Bůh neurazí, jsme tak stvoření. Když vidíme kousek, který se nám nepodobá, chceme ho kousnout.“

„Poslyš, Alikâre, motá se mi hlava, chlapče.
Ale vlastně se mi to líbí, víš...“

„Co se ti líbí víc, kousat, nebo být kousnutý?“

„Nevím, ale líbí se mi to, to je všechno! Když jsem viděl ksicht toho chlapa, něco mě nadzvedlo.“

„Proč? To tě tak rozčílil?“

„Ne, kámo, naopak... Je to správnej chlap. Jak to říct... Když jsem viděl, jak je zchromlý, bylo mi najednou dobře.“

„To jako proto, žes ho litoval?“

„Vůbec jsem ho nelitoval, to teda ne.“

„Kámo, všichni, kdo močí v tomhle motelu, si kvůli němu vjedou do vlasů.“

„Jsem si jistej, že to udělala ta ženská.“

„Která?“

„No víš, ta ženská, co se promenuje s holýma prsama. Ta, jak chodí vzpřímeně... Eda.“

„To si nemyslím. Mě napadl kuchař, ale nebudme nespravedliví!“

„Chceš říct Muzaffer Abi¹?“

„Je to hašteřivej chlap. Nikdy nevíš, co udělá.“

„Ne, kámo, ten chlápek chrápe jak medvěd. Copak ho nevidíš? Dneska jsem trochu poslouchal Edu. Nevěřil jsem vlastním uším. Je blázen! Když mluví, úplně tě zmate. Je jasný, že to dělá ona, chce donutit lidi, aby se hádali. Má takový podivný oči...!“

„Všichni mají takové podivné oči.“

„Ty máš jiný oči. Vedle takové ženské nemůžeš zůstat stát. Říká takový věci, že máš chuť zahrabat se pod zem.“

„V ženských se nevyznám. Nevyznám se ani ve své matce, znám hlavně svého otce.“

„Ženský mívají takový oči. Spíš než ony mluví ty oči. Vrhají blesky.“

„Můj otec chtěl, abych byl imám, abych byl islámský učenec, abych měl žáky a aby celá vesnice líbala lem mého roucha.“ „A teď vidíš to oko... Nepatří nám, Alikâre. Řekněme, nejsme uvnitř oka. Jsme mimo.“

„Když mi bylo šest let a odříkával jsem Fatihu², můj otec roztáhl ruce a vzdával díky Bohu. Pořád to mám před očima. A v tu chvíli jsem to pocítil: ten den milosti nastane a kromě tvého uznání ho budu mít v ...“

„Ženy ovládají naše oči. Naše oči jsou v jejich rukách. Všechno, na co se dívám, jak to říct... vidím to, když se na mě dívá nějaká žena. To ženy mě učí všechny ty hlouposti. Nesnáším ženy, vole. Je to tak!“

„Můj otec se vydával na lov pernaté zvěře do bažin v Karasu. Já jsem zůstával doma a předčítal Korán. On se vracel s křepelkami, já jsem pročetl od začátku do konce život Proroka. On chodil do Süphan Dağı³, já do místností, kde smrděly nohy, poslouchal jsem kazatele, který do nekonečna vyprávěl o našem Prorokovi. Hoca⁴ už neměl zuby. Když koktavě odříkával ebleğannizami kelamüllahilmülki'l azizi, dostával jsem záchvaty smíchu a schytlal za to pár ran. Ale svého učitele jsem měl moc rád – ať se nad ním Bůh slituje. Líbilo se, když brblal, když otáčel prstenem, který mu těsně svíral prst.“

„A pak taky, nevím proč, ženy při řeči moc mávají rukama. Některé, jako naše Ferhan hanım, si je zkříží za zády. No prostě fakt jsou hrozný. Například moje matka nic z toho nedělá. Když mluví, otírá si ruce do sukně. Je to úplně jednoduché.“

„Hm... Tak si tak říkám, co to jen dělala moje máma. Pokládala si ruku na obličej a dvěma prsty si zavírala rty. Možná proto, že spíš nezavřela pusy. Táta se vracel z hor s kozou a já jsem se učil nazpaměť Mevlüt⁵. Nejvíc se mi líbilo, když Gabriel rozmlouval s koněm.“

„Ta Eda hanım mluví nepříjemným způsobem. Neříká sprostá slova, ale je to slizké. Jako mužskej se cítíš prázdněj.“

„Víš, že prázdnota neexistuje, Selçuku. Prázdnota je plnost. V prázdnotě je hmota v pohybu. Ve vesmíru.“

„Podle mě je to nesvědomitá ženská. Řekne všechno, co jí přijde na jazyk, bez zábran. Když se rozesměje, vidíš jí až do krku. Jako kdyby chtěla kousnout... Ty jo, vole, to kozí maso je těžký!“

„Jednou se otec vrátil s medvědem. Na zádech... na kterého narazil... samici... Ani nevíš, jak byla krásná. Velkolepá. I když byla mrtvá, ještě něco vyprávěla. Ale co? Nedokážu ti to vysvětlit. Potom co zabil tu medvědici, otec se přestal modlit. Jenom dál chodil v pátek do mešity. Ze mě se v té době stal hafız⁶.“

„Alikâre, kvůli tobě jsem spáchal hřích. Copak takovej hafız kouří trávu, vole?“

Rozesmáli se a mohutně se plácali po zádech. A protože nesměli dělat hluk, jejich smích jim vybuchoval v břiše. Rozesmávalo je všechno, bez zjevného důvodu. Nechali se tím unášet a lehli si na záda. Teď se na sebe při rozhovoru nedívali, mluvili k nebi.

„Každopádně i jako hafız jsem měl v hlavě pěkný zmatek.“

„Alikâre, chlapče, takhle je to lepší, člověk si na svou hlavu nikdy nezvykne. Je to fakt, podívej, hlava každého z nás je loterie!“

„Podle mě si vybírají naše hlavy, jednu po druhé, a připevňují nám ji podle toho, jaké máme srdce. Jsme schopní cítit jen tu část, která je nám souzená.“

„V tom případě se sekli, když mi nalepili hlavu. Například když vidím Edin pupík, rozbuší se mi srdce, ale palice mě rozbolí. Její pupík je visací zámek, ten můj je uzel. Dobrý Bože! Proč je zauzlovanej, brácho?“

„Já jsem taky pod zámekem, Selçuku. Neštěstí si svého člověka pěkně uzamkne. Existuje jedna věc, říká se jí ‚muslimské neštěstí‘, znáš to? Svět, který je uvnitř tvójí lebky, neodpovídá vnějšímu světu. ‚Kdysi to bylo takhle, náš učitel, Prorok, jednal takhle...‘ Mému otci se doopravdy stýskalo po poušti, nikdy poušť neviděl, představoval si ji. Nestaral se o svůj vlastní život, ale o život Proroka a jeho druhů. Víš, je to, jako když je člověk moc líný na to, aby šel pro kleště, a zkouší hřebík vytahovat zuby nebo něčím podobným. Nebo když zatluče hřebík kamenem. Vždycky se obracel k původnímu zdroji: Ten pravý, autentický... Lepší by bylo říct: ‚krám, takový to, cosi...‘. Ech! Ne, dělám to samé co můj otec. Všechno vydržet. Až do svých pětadvaceti jsem nikdy ničemu neřekl ‚krám‘. ti, kteří to říkají, hledají v knihách důkaz věcí, které už ostatní objevili. Ten, kdo se nikdy zvědavě neptal, jak funguje rádio, hledá v Koránu důkaz existence vln a pak říká, že v Koránu se o tom každopádně mluvilo. Ach jo. Jasně, už se o tom mluvilo... Přesně proto nás nikdy nenapadne, že bychom měli vynalézat věci. Kde je problém? Ty to víš? Bůh muslimovi nestačí. Vždycky ještě hledá zázrak v Koránu.“

„Když řekneš ‚krám‘, napadne mě akorát Eda, ale nedokážu si ji představit.“

„Svět, to ti teda říkám, Selçuku, svět. Nikdy jsem se nedotkl světa, nemanipuloval s ním. Nedělil jsem to na kousíčky, to všechno, abych zůstal nevinný... Když je člověk nevinný, je podrobený. Když se člověk cítí podrobený, ví, že je nevinný. Můj táta znal jenom nevinnost. Pořád si dělal – ať mu dá Alláh dlouhý život! – starosti, když přemýšlel nad tím, jak nás křižácké výpravy zdevastovaly, Amerika vybombardovala, jak okupují Gazu a zničili Afghánistán. Ale potom co ulovil medvědice, stal se z otce podivín. Zmlknul. Nejdřív držel obden půst. Představ si to, jeden den vyhladovělý, polovyhladovělý, další den... Tál jako sníh na slunci. A stejně je nemožné klást otázky. Svému otci, to se nedělá! Když se ho chceš na něco zeptat, musíš se mu dívat do očí. A já jsem měl oči pořád sklopené k zemi. Můj otec byl zkroušený. Jako by ho cosi paralyzovalo, zaplavil ho žal. Popravdě, je docela možné, že se stal svatým. Nejsem si tím jistý. Protože potom začal dělat podivné věci.“

„Nic nemůže být podivnější než to, co jsem slyšel dneska. Kvůli té ženské necítím nic od pasu dolů. Přisahám.“

„Můj otec začal dlabat kmeny. Hádej, jaké tvary z toho vyšly? Taky si představ, že u nás byly jenom rámečky s vyobrazenými verši Koránu a pak ještě fotka mého pradědečka, a tu jsme zakrývali, když jsme se modlili.“

„Tak to mně teda řekni, hochu, neuhýbej.“

„Z jednoho kmene byl jelen, z dalšího kůzle, z třetího hlava medvěda. Obrousil je, nalakoval, potom zavěsil na stěny krámu. Kdybys je viděl, byli skoro živí. Když se některý z nich zaleskl nebo když vypotil pryskyřici, obživli ještě víc. Jako by mému otci před smrtí něco řekli. Chápeš to? Předtím se vydal na pouť hadždž a měl ve zvyku v každé druhé větě zmiňovat Alláha. Ted' ten zvyk nechal plavat.“

„Kdybych měl takovej talent, udělal bych ženu bez pupíku, protože ten pupík, co mám já, jako by se byl najednou její. Jestli se do něj zasunu, budu se moct dostat do vnitřku mé lebky. Ale jestli se z něj dostanu, vole, tak jenom proto, že dovnitř něco přidali.“

„Takže já jsem měl pocit, jako bych svého otce postavil jako vojenskou policii tváří v tvář své víře.“

Ted' se Alikârovi lehce zachvěl hlas. „Můj otec byl nositelem mého náboženství. Když se mu něco přihodilo, přihodilo se to i mně.“

Alikâr se zvedl z místa, kde ležel, a jemně se dotkl Selçuka. Potom si vzal hlavu do dlaní.

„Co vidíš, Selçuku? Řekni, brácho.“ „Jak co vidím?“

„Ano, když se na mě podíváš, co vidíš?“ „Vidím, že sis vzal hlavu do dlaní.“

„To je všechno?“

„Co bych měl viděl jinýho, kolego? Seš jak alfanumerickej kód na internetu, vole!“

„Tobě se to nepodařilo uvidět?“

„Nic tam nevidím, můj milej abi. Čumíš jak opice, to je všechno.“

„Dal jsem si hlavu do závorek. Chápeš? Když se můj otec ze mě stáhl, závorka se přemístila mimo mou hlavu.“

Selçuk se na Alikâra na několik vteřin užasle zahleděl, a dokonce přimhouřil oči, aby závorku viděl lépe. Chvilíčku poté se rozesmál tak, až jeho smích rozcupoval noc. To veselí se přeneslo i na Alikâra. A tak se svíjeli smíchy a kopali nohama, s rukama přitištěnými na pusu.

Byli opojení. Byli zkouřeni. Byli to ubozí chlápci, kteří rezignovali na jakoukoli útěchu. Výbuchy smíchu vyvolaly hojný proud slz. Zatímco si Alikâr otíral oči, pokoušel se zároveň přerývaným hlasem mluvit.

„Viděls závorku?“

„Viděl – ať na tě Alláh shlédne! Je to hrozně komický, vole!“

„Když dáš závorky z obou stran, můžeš do lebky narvat cokoli. Přisáhám.“ „Já to chci taky. Přijdou úplně samy, nebo si je musím najít a umístit sám?“

„Selçuku, počkej, brácho, zrovna si něco vykládáme... Moje knihovna se zhroutila, když přišly závorky. Řeknu ti, že jsem zahodil všechny knížky. Pochopils to? Všechno do popelnice. Všechno. Nejdřív hadísy, potom islámskou věrouku – ať mi to Alláh nezapočítá jako hřích! Zůstal jsem nahý jak palec.“

Alikâr se najednou odmlčel. Při řeči se komíhal, docházel mu dech. Nervy měl úplně pocuchané.

„Ale je to utrpení, brácho, ani ti nedokážu říct jaké. Nemám si s kým promluvit. Na lidi jsem se vykašlal, ale i mezi zvířaty se cítím sám.“

„A co se teda stalo pak?“

„Nejdřív se ze mě stal hříšník, pak heretik...“

„Co to má jako znamenat?“

„Sešel jsem z pravé cesty, tohle to znamená. Tohle se říká o člověku, který nastoluje zákony mimo ty, které přikázal Alláh. Místo abys odříkával růženec, vyškrabáváš zrníčka z granátového jablka, prostě tak něco.“

„Aha! Teda nevypadáš, že by ses tak odklonil.“

„Ale pak se ze mě stal modloslužebník. To je něco, co určitě neznáš. Když Alláhovi opatříš společníka, je z tebe velký hříšník.“

„Nejseš ale úplně pomýlený nebo něco takovýho, že ne?“

„Podle tebe?“

„Vole, věřící má jenom jedno označení, a to ‚věrný‘. Když už nemáš víru, upadneš do hanby. Je to snad něco takovýho?“

„Právě! Odpadáš na etapy. Nejdřív věrouka, potom hadísy, zůstane ti už jenom logika, právo a pak taky filozofové... A až pak jsem pomyslel na Mohameda.“

„Copak nestačilo říct: ‚Jeho svatost Mohamed?‘“

„Když hulíš travu, můžeš říct cokoli. Mohamed, sirotek, chudáček Mohamed, přítel, milenec, bratr... Když seš sjetej, můžeš říct cokoli.“

„Takže řeknu, co mám na srdci.“

„Hele, teď! Prorok měl sen, před Zjevením. Ne, ne, v dětství, myslím. Prostě! Ty máš sny, že jo?“

„Všichni mají sny. Například mně se zdá o Edině pupíku, ve snu... Aspoň doufám, že to bylo ve snu...“

„Mohamed ve snu viděl tři starce, kteří mu rozervali hrudník a vytáhli odtam srdce.“

„Co tam dali místo něj?“

„Přistoupil Gabriel a vložil tam knihu.“

„Takže ty mluvíš o hmotě v pohybu v prázdnotě, jo?“

„Písmena... Takže teda! Já jsem se stal kvůli téhle myšlence nevěřícím.“

„Všichni jsou nevěřící. Například Eda v tom jede taky.“

„Takhle nemluv, brácho, to je hřích.“

„Velký bratře, jestli se ženské pokolení bouří, jsme každopádně hříšníci všichni.“

„Mohamed přednášel Korán z paměti přímo od srdce. Ostatně co to znamená ‚číst‘? Znamená to ‚přednášet‘. Přednášet, jako když přednášíš báseň, zpívat, jako když zpíváš píseň. Rozumíš?“

„A když takhle mluvíme, jsme pak nevěřící?“

„Jsme horší.“

„Poslyš, vole, je ještě nějaký další stupeň?“

„Pak je z tebe odpadlík. Kdybychom žili ve státě, kde se aplikuje šaría, už by mně usekli hlavu.“

„To je dobrý. Tys do toho aspoň sekl.“

„Ale můj otec je pořád muslim. Tak jako kámen je kámen, tohle nebe, co vidíme, je nebe, můj otec je stejně tak muslim. Našel si cestu, chápeš to? Sám od sebe dal tvar zvířeti, které lovil. Stal se ctihodnou osobou. Ale já... Promiň, já jsem zůstal opuštěný jako hovno. Nejsem háfiz ani imám a ani ne učenec.“

„Alikâre, nepřeháněj, vole. Kdo z nás není opuštěnej?“

„Zvířata mého otce... Žádné z nich nemá oči. Vytesal oční důlky a nechal vnitřek prázdný. Vidíš, jak říct vidíš...“

Díval se sám na sebe přes ta zvířata svým vlastním zrakem. Sundal a zahodil závoj, který byl

mezi ním a Alláhem, věř mi to prosím.“

„A je z toho šťastnej?“

Alikâr polkl sliny a zadíval se na moře. Slova v hrdle ztrácela zvučnost, jako by plakal. Potom odpověděl:

„Zmocnila se ho vášeň. Už nepotřebuje být šťastný. Ale já, kdybych se vrátil a řekl otci: ‚Drahý tatínku, náš Prorok je v podstatě básník.‘ Kdybych řekl: ‚Je to nejslavnější básník světa...‘“

„Pravděpodobně by tě ztřískal holí.“

„Právě proto jsem se vypařil. Nechal jsem tam všechno, svého otce, své náboženství, všechny svoje knížky... Vím, Selçuku, na mou duši jsem si jistý, že Prorok napsal takovou báseň, až překonal poezii. Ale u kořenů Koránu je poezie. Aby se z něj stal zákon, musí se slova osvobodit od poezie. Básník nemůže dělat revoluci, můj milý bratře, na revoluci musíš být prorok nebo válečník. Anebo oba v jednom.“

„Jestli ještě jednou budu kouřit s bezbožníkem jako ty, ať mě Alláh potrestá!“

„Co říká súra ‚Básníci‘? Říká: Mám vám oznámit, na koho sestupuje Satan? Sestupuje na všechny pomlouvače hříšné. Fajn, ale kdo sleduje básníky? Feťáky jako já... Což nevidíš, jak v každém údolí zmámeně pobíhají a říkají to, co vůbec nekonají?“

„Alikâre, nebrečíš, že ne?“

„Bylo řečeno v Kissas-i Enbiya , když se šířily pochybnosti o Prorokovi: Tyto věci jsou prchavými sny, jsou to lži, které si vymyslel, je to básník. Kdyby si dal tu námahu, udělal by zázrak atd. V jiném verši Alláh říká: Dali jsme mu rady, ne básně. Na jiném místě nevěřící říkají: Opustím své bohy pro jednoho šíleného Boha? Obviňují Proroka, že je básník. To je dost podivné, ne? Jako bys tím, že jsi básník, nesměl říkat pravdu. Být básník je pro Proroka břemeno. Je jako šašek, protože poezie je pro blázny.“

„Tak skládej básně, Alikâre. Nedělám si srandu, synku. Myslím to vážně. Seš schopnej se vyjadřovat. Nepromrhej svoje nadání!“

„V tom případě přestanu žít. Spatřím Proroka ve snu. Posvěti mě. Nechá mi srdce a vezme mi hlavu.“

„Teď už toho bylo dost! Zkazils tuhle cigaretu, vole... Mám z toho husí kůži. Seru na to všechno jako na svou poslední košili!“

„Když myslím, cítím velký strach a odříznu a zahodím místa, která myslí. Nikdy bych se nemohl postavit před Proroka jako básník. Podívej! Chceš, abych ti něco řekl? Během Prorokova života všechny oběti atentátů byli básníci, a taky ti, kdo věřili v jiná božstva. Básníci, kteří tvořili satiry na Proroka, nebyli zabiti na bitevním poli, ale ve svých domech.“

„To je pravda? Třeba je to pomluva...“

„Ale ti pomlouvači nejsou nepřátelé islámu! V novinách to píšou a rozvíjejí teologičtí hoca. Když tohle napíše velký profesor, necítí žádnou lítost, ale vypláchne si tím pusou a řekne: ‚Ostatně všichni ti, co zemřeli, byli židé.‘ Když Korán skoncoval s poezií, hoca získali jakési vzdělání, činili se a oddálili Proroka od básníka. Jádrem problému, brácho, je to, že básník je trochu opilec, je ve stavu opojení. Všichni mají nějakého Gabriela, a Mohamed svého vlastního Gabriela bránil. Vytáhl anděla z jeskyně, kterou má v sobě každý, a vrazil ho do Koránu. A teď

mi říkáš, ať píšu poezii... Kterému Gabrielovi můžu ten problém vysvětlit, můj milý bratře?“ „Nechávám tu záležitost být. Hlavně nepiš. Neříkej mi, ať za tebou přijdu na onom světě. Nepoznám tě.“

Alikâr zaklonil hlavu a zavřel oči. Slzy mu pomalu stékaly z brady až na krk. Poddal se tomu, kýval se dopředu a dozadu.

„Jsme ve snu, Selçuku. Už od narození. To je ten důvod, proč se nikdy nemůžeme úplně stát lidmi. Z poloviny budeme vždycky připomínat svoje sny. Navždy zůstaneme poloviční porce. Nebudeme nikomu schopní vysvětlit Alláha. První cizinec, kterého jsem během své existence potkal, byl můj otec, potom Prorok... Přísahám při Alláhovi, hodně jsem si ho cenil. Ale ten zatracený jazyk, ach, můj jazyk... První jazyk, který je pro mě cizí, je můj vlastní jazyk. Můj Gabrieli s uhlovýma očima, vytáhlé postavy: Vyslovím písmeno elif⁷, vypadá nemotorně. Postavím sloveso, nehodí se. Když chce člověk všechno převést do slov, stane se to magickým, ale když sestoupí až ke kořenům věcí, všechno, co existuje, zemře. Komu jinému to můžu říct, Selçuku? Komu svěřit svého otce?“

„Alikâre, proč seš smutnej, synku? Řekni, že Mohamed je prorok a básník. Osvobod' se od té záležitosti, a mě ať už toho taky zbaví. Je noc a mám toho dost!“

„To nejde. V tu chvíli by bylo Alláhovo slovo slabé a neseslal by knihu.“

„Ach jo, synku! Jestli zrovna teď nemáš dost síly, proč myslet na to, co chceš říct? Rozhlídni se teda kolem sebe. Lidi se staví na Alláhovo místo, aby soudili, co je dobré a co zlé, jako by mluvili s kámošem, se kterým v kavárnách hrajou na oukej. Dělají to úplně klidně. Proč ty vyhledáváš potíže?“

Alikâr popotáhl a hřbetem ruky si otřel obličej. Úplně vystřízlivěl, měl dokonalou vládu sám nad sebou, jako ještě nikdy předtím. Brada se mu už netrásla. Zarudlýma očima se pronikavě zadíval na Selçuka.

„Protože Alláh je teď ještě větší. Kniha se stala intuicí, Prorok je smrtelný. Alláh vyplnil každé místo. Co je to za lidi, jaks o nich mluvil, ti, kteří říkají, že Alláh existuje? Podívej se na mého otce. Jenom zamlčuje to, co říká. Mlčí svýma rukama – ať je požehnaný! Ale ti největší lháři, nebezpeční vrazi, lakomci, závistivci... Mají plnou pusť toho ‚Alláh je jediný‘. Alláh, co to je? Víš to, Selçuku? Je to všechno, co existuje před našima očima. Je to ten, který je. Jsou to bytosti, které existují. Obsah soli v tomhle moři, které vidíš před sebou. Ach, množství vody v maltě na téhle střeše, sluneční erupce, okamžik, kdy letí jelcík perleťový. Je to všechno, co je, bez přijímání příkazů, co je, bez poslušnosti. Je to osud, předcítaný Korán. Fakt, že každá věc existuje sebou samou. Alláh je v tom, co existuje: skutečnost, že strom pochází z papíru, z písku, ze skla. Copak můžeme opěvovat něco, co neexistuje? Ne! Velmi správně. Ale my, kdo jsme, abychom si dovolili popisovat něco, co nemá existenci? Alláh, to je princip života, který se hýbe! Je to dokonalá náhoda!“

„V tom případě vlastně můj pupík... není zauzlovaný. Tos chtěl říct, že jo, Alikâre?“

„Chci ti říct přesně to, můj milý brácho, co ti zrovna říkám.“

poznámky překladatele:

1/ Abi : doslova „velký bratr“, titul, kterým se hovorově označují respektovaní lidé.

2/ Fatiha: súra, kterou začíná Korán.

3/ (pozn. překladatele: Süphan Dağı – vysoký kopec ve východní Anatolii, na východ od jezera Van.

4/ Hoca: titul vyhrazený mužům, kteří se starají o náboženské záležitosti, zejména o vzdělávání v medrese

5/ Mevlüt: poetický žánr vyprávějící o životě proroka Mohameda. Ten nejslavnější byl napsán turecky v 15. století.

Bývá recitován během některých náboženských svátků a na památku mrtvých

6/ Hafız: ten, kdo se naučil Korán nazpaměť od začátku do konce.

7/ Elif: první písmeno arabské abecedy a jméno Boha. Kromě božího jména symbolizuje krásu, vytáhlou postavu mladíka či dívky.